

Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. Þ 140/199
komudagur 16.11.2011

b/t. Kristjönu Benediktsdóttur

Reykjavík, 16. nóvember 2011

Efni: Umsögn um lagafrumvarp á 140. löggjafarþingi um fólks- og farmflutninga á landi (einkaleyfi) - 192. mál

Fyrir Alþingi hefur verið lagt fram stjórnarfrumvarp til laga um breytingu á lögum um fólksflutninga og farmflutninga á landi nr. 73/2001. Mun frumvarpið nú vera til umfjöllunar í umhverfis- og samgöngunefnd þingsins.

Í frumvarpinu er meðal annars að finna tillögur að breytingum á núverandi ákvæði laga á hugtakinu einkaleyfi til reglubundinna fólksflutninga á tilteknu svæði eða tilteknum leiðum. Í athugasemdum við lagafrumvarpið segir að Vegagerðin hafi unnið að samningsgerð við landshlutasamtök sveitarfélaga um endurskipulagningu almenningsamgangna með það að markmiði að skipulagning á sérleyfisakstri færast til landshlutasamtaka sveitarfélaga en Vegagerðin úthluti styrkjum til þeirra. Nokkur ákvæði nógildandi laga eru ekki í samræmi við þessa tilhögun. Um misræmi er að ræða í framsetningu á ákvæðum er varða sérleyfi og einkaleyfi sem lagfæra verður til að taka af tvímæli um heimild til þeirra breytinga sem fyrirhugaðar eru. Framangreindar breytingar virðast miða að því að taka af öll tvímæli um að heimilt sé að veita einkaleyfi á tilteknum leiðum. Þá er í frumvarpinu lagt til að tekin sé af tvímæli um að landshlutasamtök sveitarfélaga geti fengið úthlutað einkaleyfi sem vafi þykir leika á eins og nógildandi lög eru orðuð. Einkaleyfi og sérleyfi hafa sama tilgang, þ.e. að tryggja einkarétt til reglubundinna fólksflutninga.

Með lögum nr. 76/2008 var ráðherra veitt heimild til að stofna opinbert hlutafélag um rekstur Keflavíkurlugvallar og Flugstöðvar Leifs Eiríkssonar. Félagið, Isavia ohf., hefur meðal annars þann tilgang að annast rekstur, viðhald og uppbyggingu Keflavíkurlugvallar sem borgaralegs alþjóðaflugvallar og annast rekstur, viðhald og uppbyggingu Flugstöðvar Leifs Eiríkssonar, þ.m.t. starfsemi sem er í beinum tengslum við flugrekstur, rekstur flugvalla og flugstöðvar., sbr. 4. gr. laga nr. 76/2008 og greinar 2 í samþykktum félagsins frá 5. maí 2011. Mikilvægur hluti af farsælum rekstri alþjóðaflugvallar er að tryggja flugvallamotendum greiðar og öruggar almenningsamgöngur til og frá Keflavíkurlugvelli. Félagið hefur á síðustu misserum, m.a. vegna tilmæla Samkeppniseftirlitins hafið vinnu við að skipuleggja fyrirkomulag og aðstöðu í komusál flugstöðvar Leifs Eiríkssonar fyrir fyrirtæki á sviði fólksflutninga sem hug hafa á því að bjóða fólksflutninga til og frá flugstöðinni. Tilgangurinn er að frjáls samkeppnismarkaður, þar sem verðmyndun fargjalds fari eftir framboði og eftirspurn, verði til hagsbóta fyrir flugvallamotendur, bæði íslendinga sem og erlenda ferðamenn er sækja landið heim.

Eins og framangreint frumvarp liggur fyrir, telur félagið að augljós áhrif frumvarpsins, verði það að lögum, að komið verður í veg fyrir alla samkeppni á sviði farþegaflutninga til og frá flugstöðinni. Í 3. gr. b. frumvarpsins segir berum orðum að öðrum en einkaleyfishafa er óheimilt nema með samþykki hans að stunda reglubundna fólksflutninga á svæðum og leiðum þar sem einkaleyfi til reglubundinna fólksflutninga hefur verið veitt.

Félagið telur framangreint ekki þjóna hagsmunum flugvallarnotenda til lengri tíma. Í athugasemdum með frumvarpinu segir að Vegagerðin hefur unnið að samningsgerð við landshlutasamtök sveitarfélaga um endurskipulagningu almenningsamgangna með það að markmiði að skipulagning á sérleyfisakstri færist til landshlutasamtaka sveitarfélaga en Vegagerðin úthluti styrkjum til þeirra. Verði framangreint að veruleika, verður tilhögun og ákvörðunarvald um akstur og þjónustu við flugfarþega færð í hendur sveitarfélaga og Isavia í reynd ekki annað en veitandi aðstöðu fyrir þann aðila sem einkaleyfi fær, þ.e. veiti honum aðstöðu til þess að selja miða í flugstöðinni og til þess að leggja við brottfarar- og komusal flugstöðvarinnar. Félagið telur framangreint mjög óheppilegt og gerir félaginu nánast ógerlegt að bregðast við auknum kröfum á sviði farþegaflutninga, t.d. ef auka þarf tíðni ferða vegna breyttra eða aukinna flugsamgangna.

Félagið telur það fyrirkomulag, sem stefnt er að með frumvarpinu, ekki samræmast þeim markmiðum sem félaginu ber skylda til að sinna, að veita flugvallarnotendum tryggar og greiðar samgöngur til og frá flugstöðinni. Þá sé umhugsunarefni að með fyrirkomulaginu sé þeirri hættu boðið heim að sveitarfélögum sem veitt er einkaleyfi til að skipuleggja og sjá um almenningsamgöngur með bifreiðum á tilteknu svæði og á tilteknum leiðum, geti nýtt einkaleyfi til aksturs til og frá flugstöðinni til að greiða niður almenningsamgöngur í þeim sveitarfélögum sem Vegagerðin kann að úthluta einkaleyfinu til. Yrði þannig í reynd flugvallarnotendum, einkum erlendum farþegum, gert að niðurgreiða að hluta almenningsamgöngur sveitarfélags, í formi hærra fargjalds en ella yrði í boði ef samkeppni ríkti. Telur félagið augljóst að hagsmunir félagsins og flugvallarnotenda geti ekki farið saman við hagsmuni sveitarfélaga í þessum efnum. Einkaleyfishafi, sem fengi einkaleyfi úthlutað frá sveitarfélagi, þyrfti ekki að mæta samkeppni í rekstri sínum á gildistíma einkaleyfisins og væri í reynd einráður um að ákvarða fargjald til og frá flugstöðinni, í stað þess að eðlilegt samkeppnisástand ríkti á þessum markaði, þar sem fargjald myndi ráðast af framboði og eftirspurn.

Þá verður ekki hjá því komist að benda á að vegurinn að flugstöðinni frá gatnamótum þjónustuvegar er einkavegur og eign Isavia og ekki undir forræði Vegagerðarinnar. Félagið telur að Vegagerðin hafi ekki heimild til að veita einkaleyfi sem meðal annars felur í leyfi til handa leyfishafa til að nota og hagnýta sér einkaveg í eigu þriðja aðila.

Fyrirsjáanleg er veruleg aukning á fjölda flugvallarnotenda á komandi árum. Félagið telur mikilvægt að það hafi sem mest svigrúm til þess að bregðast við þeirri aukningu. Tvennt kemur þar til greina að mati félagsins, annars vegar að frelsi ríki til þess að stunda fólksflutninga með rútum til og frá flugstöðinni og að sú starfsemi lúti almennt viðurkenndum markaðslögmálum þar sem framboð og eftirspurn ráði verðmyndum og gæðum þjónustu svo sem fargjaldi og tíðni ferða. Hins vegar kemur til álita að félagið sjálft sjái alfarið um alla farþegaflutninga til og frá flugstöðinni, líkt og tíðast á mörgum flugvöllum á Norðurlöndunum og Evrópu, enda gæti félagið þá sjálft tryggt trygga og örugga þjónustu við flugvallarnotendur.

Undirritaður óskar eftir að koma á fund umhverfis og samgöngunefndar til að skýra frekar út sjónarmið félagsins.

Virðingarfyllst,
fh. Isavia ohf.

Björn Óli Hauksson
forstjóri